

DE VLUCHT

Jongerentoneel

door

KEES VISSCHEDIJK

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE VLUCHT** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **KEES VISSCHEDIJK** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

© 2024 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **7** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten.

E-mail: rechten@toneelfonds.be. Telefoon: (03)3.66.44.00.

Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

PERSONEN:

Carla - een meisje dat niet op haar mondje is gevallen. Ze krijgt bijna nooit bezoek en is door het gedrag van haar moeder en door haar verblijf in de Martha-Stichting behoorlijk verhard. Praat altijd net iets te hard.

Bea - een enigszins naïef meisje, dat tegen Carla opkijkt, omdat zij wel alles durft te doen en alles durft te zeggen.

Peter - een aardige jongen die het wel spannend vindt dat hij door de twee meisjes gespot is.

Theo - vriend van Peter.

Edwin - speelt Romeo en is tegenspeler van Carla / Julia

Sandra den Oever - een groepsleidster die doortastend is en niet over zich heen laat lopen. Daarom wordt ze door haar pupillen gepruimd.

Gert van Doorwerth - een nieuwe groepsleider die het respect nog moet 'verdienen'. Hij moet nog leren hoe hij met de pupillen om moet gaan, maar hij wil wel initiatieven ontplooiën om het leven van de pupillen te veraangename, zoals het opzetten van een toneelvoorstelling.

Als figuranten vier meisjes en twee jongens die andere rollen krijgen in *Romeo en Julia* en steeds bij de repetities aanwezig zijn.

3 jongens + 2 jongens als figurant

2 meisjes + 4 meisjes als figurant

1 vrouw

1 man

2 oudere mannen en 2 oudere vrouwen met hun verhaal op groot scherm

DECOR:

Het verhaal speelt zich af in 1972. Het toneel is verdeeld in twee speelvlakken. Aan de ene kant is de kamer van Carla met een bed. In haar kamer op de zolderverdieping hangt een poster van de musical *Hair* en staat de radio op Radio Veronica met de nodige jingles (*'herinnert u zich deze nog?'*). Er is een schuin dakraam, waardoor later de jongens binnenkomen. Aan de andere kant van het toneel is de kerkzaal/annex sporthal. Hier worden ook de repetities voor *Romeo en Julia* gehouden. Na elk van de eerste vier scènes komen op het scherm vier oud-bewoners van de Martha-Stichting aan het woord die iets vertellen over hun achtergrond, hoe hun entree in de Martha-Stichting was, hoe ze hun verblijf daar ervaren hebben en hoe ze weg zijn gegaan. Dit wordt door twee acteurs en twee actrices gedaan (*de verhalen komen uit Het Boek der Martelaren* van Kees Visschedijk). Het stuk kan uiteraard ook gespeeld worden zonder de scènes met de 'oud-bewoners' van de Martha-Stichting.

U dient bij uw zaaleigenaar te informeren of de muziekrechten in een totaalcontract worden voldaan. Is dit niet het geval dan dient U contact op te nemen met: BUMA/STEMRA

Het prachtige park Rijnstroom in Alphen aan den Rijn was tussen 1883 en 1982 het decor van een kindertehuis voor duizenden jongens en meisjes die niet langer thuis konden zijn, de Martha-Stichting. Dominee Cornelis Geel richtte dit 'tehuis voor onverzorgde kinderen' op in een tijd dat kinderen nog maar weinig rechten hadden en vaak het slachtoffer waren van de schrijnende omstandigheden in huiselijke kring. De Martha-Stichting was een dorp binnen een dorp, met zijn eigen boerderij, boomgaard en werkplaatsen waar de jongens een vak leerden en de meisjes werden klaargestoomd om in de huishouding te gaan werken. Voor de oorlog waren tucht en orde bepalend in de opvoeding van deze 'martelaren' zoals ze zichzelf noemden; na de oorlog begonnen de opvattingen over kinderen en opvoeding langzamerhand te veranderen en dat was ook in de Martha-Stichting te merken.

De situaties beschreven in deze voorstelling kunnen ook in andere instellingen hebben plaatsgevonden. Het script mag daar op aangepast worden.

Kees Visschedijk

(als het publiek binnenkomt liggen Carla en Bea verveeld en kauwgom kauwend op bed naar muziek te luisteren van Radio Veronica - jingles herinnert u zich deze nog? / this weekend, where the action is / Veronica, Veronica, Veronica Veronica - Janis Joplin Me and Bobby Mcgee - Stevie Winwood Keep on running - Tee Set Ma belle Amie - Mungo Jerry In the summertime)

SCÈNE 1

(Bea zit in de kamer van Carla te lezen en Carla ligt zich op bed te vervelen - ze speelt met haar radiootje, waar muziek van het piratenschip uit komt)

CARLA: *(uit de grond van haar hart)* Gatverdamme!

BEA: Je mag hier niet vloeken. Kijk maar uit dat ze je beneden niet horen.

CARLA: *(nog intenser)* Gatverdamme!

BEA: Doe even niet zo overspannen, Car. Wat is er?

CARLA: Iemand hier heeft een hele vieze scheet gelaten.

BEA: Ik ruik niets.

CARLA: Hoe kan dat nou? Zo een vieze, gore, natte stinkscheet.

BEA: Dat is niet zo moeilijk. Dat kunnen alleen maar jij en ik geweest zijn. En ik was het niet.

CARLA: Dus jij durft te beweren dat ik het zelf gedaan heb?!

BEA: Eerlijk? Daar zie ik je wel voor aan, ja.

CARLA: *(hoogst verontwaardigd)* Nou ja, zeg! Mijn beste vriendin!

BEA: Kom hier dan. Je ruikt hier echt niets.

CARLA: Ik word gek op deze kutkamer. Kan er niet een raam open?

BEA: Dat zul je dan zelf moeten doen. Krijg je geen bezoek vanmiddag?

CARLA: Nee. Mijn moeder is vorige maand nog geweest. Moet ik het nou wéér uitleggen? Die is veel te druk met haar 'vriendjes'.

Probeer nou eens te onthouden wat ik zeg, domme muts. Ze komt twee keer per jaar. De eerste keer op mijn verjaardag en de tweede keer met Sinterklaas. Twee luchtkusjes. Eén vraag. Hoe gaat het met je? Wacht niet eens op antwoord, dropt een karrenvracht cadeautjes en weg is ze weer. Hoppa, op naar het volgende vriendje! *(uit het diepst van haar hart)* Ik haat die zondagen hier.

BEA: Gek hè, het enige leuke aan de zondag is de kerkdienst.

CARLA: De kerkdienst? Voel je je niet helemaal goed soms, Bé?

BEA: Dichterbij de jongens dan in de kerk kunnen we niet komen, toch?

CARLA: Oh..... zo bedoel je. Wat zagen ze er weer lekker uit vandaag, hè?!

BEA: Neem nou Peter!

CARLA: Wie zijn moeder?

BEA: Peter! Die vond jij toch zo leuk?

CARLA: Heet ie Peter?

BEA: Ja. *(zingt)*

Wie maakt dat ik niets meer lust
Wie verstoort mijn rust?
Ja, dat is Peter, ja, dat is Peter

CARLA: Hou op met dat stomme liedje, Bé. Ik ben helemaal niet verliefd.

BEA: *(zingt)*

Peter, Peter, zie je niet
Dat ik ziek ben van verdriet
Peter, ik ben verliefd.

CARLA: Bé, kappen nou. Nu is het niet leuk meer. Hoe weet je eigenlijk dat hij Peter heet?

BEA: Intensief speurwerk. Als je eens wat vriendelijker tegen de mensen bent, krijg jij misschien ook wat meer te horen.

CARLA: *(verontwaardigd)* Pffffff...

BEA: En hij is zeventien.

CARLA: Ideale leeftijd. Ik heb hem vanmorgen wat langer aangekeken. Zo.

(trekt een verleidelijk mondje en sluit haar ogen half)

BEA: Heeft hij het gezien?

CARLA: Kan niet missen, toch? Hij kreeg zo een boei, joh. *(maakt het gebaar dat daar bij hoort)*

BEA: Heb je die jongen naast hem gezien? Theo.

CARLA: Nee, ik val niet op jongens die Theo heten.

BEA: *(verontwaardigd)* Je wist een minuut geleden nog niet eens hoe hij heette.

CARLA: Kwestie van aanvoelen.

BEA: Jij wel, ja. En wat maakt het eigenlijk uit hoe hij heet? Ík vind het een lekker ding.

CARLA: Je doet maar.

(Sandra den Oever komt binnen)

SANDRA: *(opgewekt)* Goedemiddag, dames.

(Bea en Carla kijken niet op, maar grommen wat als antwoord)

Wat stinkt het hier. Gooi eens een raam open.

(gegrom)

Nou, kom op, ga eens lekker naar buiten. Een frisse neus halen. Het is prachtig weer.

CARLA: *(verontwaardigd)* Ben ik net gewend aan die rufflucht hier en nu moet ik al weer meteen naar buiten!

SANDRA: Je bent weer lekker in vorm vandaag, jongedame.

(Carla werpt haar een vernietigende blik toe)

Kom op zeg. Ga eens wat doen, meiden. Jullie kunnen echt niet de hele dag binnen blijven rondhangen.

BEA: En waarom kan dat niet? Zo moeilijk is dat niet, hoor.

SANDRA: Begin jij nou ook al? Hebben jullie trouwens vannacht nog last gehad van dat nieuwe meisje hiernaast?

BEA: Bedoelt u dat meisje met die grote bril en dat piekhaar?

SANDRA: Beppie, ja. Die bedoel ik...

BEA: Die heeft de hele nacht liggen huilen, ja. En niet zo zachtjes ook. Ik heb geen oog dichtgedaan.

CARLA: Waarom lag ze zo te janken dan?

SANDRA: Ze is nieuw hier. Haar moeder is vorige week overleden.
Ach meiden, willen jullie af en toe eens naar haar omkijken?

BEA: Ik naar haar omkijken? Dacht het niet. Ik heb mijn handen al vol aan mezelf. Als ze maar lang genoeg huilt, gaat de pijn vanzelf weg. Zeg dat maar tegen haar.

SANDRA: Dat weet ze nog niet, Bea. Ze is er nog maar net. Wees af en toe gewoon eens even aardig voor haar, hè?

(Bea gromt wat)

(Sandra wendt zich tot Carla) En jij, jongedame.

CARLA: Ja, wat is er nou weer mis met me?

SANDRA: Blijf je zo de hele dag liggen?

CARLA: Daar heeft toch niemand last van? Of wel soms?

SANDRA: Waarom ga je niet eens een goed boek lezen?

CARLA: *(kijkt vies)* Een boek lezen? Nee, daar word je vrolijk van.

BEA: Nou, Car, je had laatst toch *Turks Fruit* gelezen?

CARLA: Ja, dat is waar ook. *Turks Fruit* van die hoe heet ie ook alweer?! Jan Donders.

SANDRA: Wolkers. De schrijver heet Jan Wolkers. Ik heb het over een goed boek, Carla, niet over een vies boek.

CARLA: Hier in de bibliotheek hadden ze het niet. Te smerig, zeiden ze. Leek me wel wat.

BEA: En toen heb je het maar bij de boekhandel 'geleend'. Toch, Car?

CARLA: *(knipoogt)* Ja, en wat goed van je dat je me eraan herinnert. Ik moet het morgen nog terugbrengen. *(beide meiden giechelen)*

EERSTE SERIE INTERVIEWS

Peter 1939 - 1947

Wij waren thuis met zijn dertienen. Mijn vader was krantenbezorger, maar werd in de dertiger jaren werkloos. We huisden met zijn allen in één kamer en een zolder. Het pand is bij het bombardement van Rotterdam op 14 mei 1940 verwoest. Mijn vader figuurzaagde draaiorgels en mini trams, beschilderde ze en probeerde die dan op straat te verkopen. Dat was nou echt wat je bittere armoede noemt. Mijn tante kon het niet langer aanzien en schakelde de kinderbescherming in. Negen van de elf moesten naar een internaat. De eerste vier dagen zaten we op het politiebureau. Op zich was dat al een feest, omdat we elke dag goed te eten kregen. Want voor boerenkool met worst was thuis geen geld.

Riekje 1943 - 1954

Olga Bock, mijn moeder, kwam begin dertiger jaren uit Oostenrijk en vond in Nederland een baan en een man. Het huwelijk met mijn vader duurde maar drie jaar. Ze kon toen nog niet weten dat die scheiding haar het leven zou kosten. Olga was Joods en werd in september 1942 in Auschwitz vermoord. Tot ik eind 1943 in de Martha-Stichting in Nieuwersluis werd afgeleverd, heb ik op acht verschillende adressen ondergedoken gezeten. In Nieuwersluis, omdat de Duitsers de gebouwen in Alphen aan den Rijn in beslag hadden genomen.

Tjerk 1955 - 1965

Mijn moeder kreeg in totaal dertien kinderen bij vijf verschillende mannen. We leefden van de sociale dienst. We waren zo arm, dat we zelfs de meubelen opstookten. En kwam er een nieuwe vrijer in huis, dan wisten we in ieder geval zeker dat we weer even wat te eten hadden. Mijn moeder heeft eens tegen ons gezegd dat ze ons met een bijl de kop zou inslaan, als de kinderbescherming ons weg zou komen halen. Mijn broer heeft daar weken niet van kunnen slapen.

Maria 1966 - 1970

De enige vriendin van mijn moeder woonde boven een

kantoorboekhandel. Zij was zo dik dat ze de trap niet af kon. Ze ging elke woensdagmiddag naar haar toe en ik moest mee. Haar man nam me dan mee naar de winkel om me iets leuks te laten zien. Daar misbruikte hij me. Zo ging het elke week. Tot ik het zat werd en het aan mijn moeder vertelde. Ze wilde me niet geloven. Ik weigerde nog om mee te gaan en werd dan al die tijd op zolder opgesloten tot mijn moeder weer thuiskwam. Niemand wilde naar me luisteren. Niemand wilde me geloven. Dus besloot ik maar om niet meer te eten. Ik was vel over been en werd onhandelbaar. Ze brachten me naar twee kindertehuizen. In Barneveld en Nunspeet. Maar als ik vakantie had of voorgoed weer thuiskwam begon het hele circus opnieuw.

SCÈNE 2

(in de sportzaal zijn Peter en Theo met twee andere jongens driftig aan het basketballen - dan komt Sandra den Oever binnen en klapt in haar handen)

SANDRA: Mannen. Het speelkwartier is voorbij.

THEO: Hè....! Nu al?! Nog vijf minuten, mevrouw.

SANDRA: Nee, niks daarvan. Als je wilt dat morgen de dominee weer op de kansel staat, dan moeten jullie nu stoppen.

PETER: Maar ik wil helemaal niet dat de dominee morgen weer op de kansel staat. Die kansel hangt daar heel goed. *(wijst naar boven)* Laat maar lekker hangen. Dan kunnen wij nog even dit potje afmaken.

SANDRA: Geen sprake van. We moeten de hele zaal nog inrichten. De kansel naar beneden, de stoelen erin en de basket eruit. Gelukkig heb jij het niet voor het zeggen hier, Peter de Wit.

THEO: Als ik het voor het zeggen had, maakte ik hier een mooi theater van.

PETER: Alles beter dan elke week hier naar dat gezemel van de dominee te moeten luisteren.

SANDRA: Let een beetje op je woorden, Peter. Zonder onze dominee zou jij nu ergens in Rotterdam onder een brug slapen. Onthoud dat goed, jongeman.

PETER: Ja ja, ik weet het wel. Weet u wel hoe vermoeiend dat is? Altijd maar dankbaar te moeten zijn?!

SANDRA: We hebben het beste met jullie voor. Dus mag je best wat meer respect tonen. Daar hebben we het nog wel eens over. Ruim die paal en de bal op en kleeft je aan. Over een half uur gaan we eten.

THEO: Tot uw orders. *(saluëert)* Maar mevrouw? Zit die kansel daar boven wel goed vast?

SANDRA: Jongeman, die kansel wordt door engelen gedragen.

THEO: Oh, gelukkig. Pfffff, dat is een pak van mijn hart.

PETER: Mevrouw? Wat was dat eigenlijk voor herrie vannacht bij de meiden?

SANDRA: Herrie?

THEO: Ja, uit mijn raam zag ik wel vier leidsters naar het meidenhuis gaan. U liep daar ook bij.

SANDRA: *(ongemakkelijk)* Oh! Is dat zo?

THEO: Ja, dat is zo. Jullie hadden allemaal zaklantaarns bij jullie.

SANDRA: Een nieuw meisje was niet goed geworden.

THEO: Niet goed geworden?

SANDRA: Ja. Gebeurt wel vaker.

THEO: Al die drukte om een meisje dat niet goed geworden is? Gelooft u het zelf?

SANDRA: Kom, jongens, *(klapt in haar handen)* dalli, dalli, ruim je spullen op en een beetje snel, graag. *(loopt weg)*

PETER: Over meisjes gesproken, Theo. Kun jij je die twee meiden herinneren afgelopen zondag hier in de kerk?

THEO: Ja, echt wel. Die ene keek net zo lang naar je tot je zó een kop kreeg.

PETER: Ja ja, nou weten we het wel.

THEO: Wat moeten die meiden van ons?

PETER: Ze willen ons spreken.

THEO: Spreken? Waarover?

PETER: Doe toch niet zo naïef, man.

THEO: Maar hoe weet je dat dan? Dat ze ons willen 'spreken'.

PETER: Ze hebben hun briefje met een katapult door het open gangraam bij ons geschoten. Kees verderop heeft het gevonden.

THEO: De enige plek waar we ze ooit kunnen tegenkomen is hier. Morgen. In de kerk. Niet echt spannend.

PETER: Nee, als we alleen al uit een ooghoek naar ze kijken, krijgen we gigantisch op ons donder.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

TONEEL
UITGEVERIJ **INK**

“Samenspelen” is ons motto